

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 17. februarja 2022 - Leto XXXII, št. 7

stran 2

PRIPRAVE NA SEJO MEŠANE KOMISIJE

»Že skor dve leti je tak, ka se ne smemo družiti«
stran 6

KDOR IMA CVETLICE RAD
stran 7

Ge bi ostala doma
stran 8

PRIPRAVE NA SEJO MEŠANE KOMISIJE

9. februarja je na Ministrstvu za zunanje zadeve v Budimpešti zasedala madžarska delegacija Madžarsko-slovenske manjšinske mešane komisije, da bi se pod vodstvom ministrskega poverjenika, odgovornega za razvoj sosednjih politik pri Ministrstvu za zunanje zadeve in trgovino Madžarske, *Ferenca Kalmárja* pripravila na naslednjo sejo, ki bo – po načrtih – potekala v prvi polovici marca v Budimpešti.

V zastopstvu Porabskih Slovencev so se zasedanja udeležili slovenska zagovornica v madžarskem Parlamentu *Erika Köleš Kiss*, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem *Andrea Kovács* in predsednik Državne slovenske samouprave *Karel Holec*. S strani prekmurske madžarske skupnosti se je v razpravo on-line vklopila podpredsednica Prekmurske madžarske narodne samoupravnosti *Zsuzsa Bacsí*.

V tokratno razpravo, ki je trajala štiri ure, so bila vključena vsa področja, na katera se v prihodnje želi osredotočiti porabska skupnost. Usklajevalne seje so se udeležili predstavniki vseh resorjev, da bi konkretizirali osnutek zapisnika. Pri usklajevanju prvega dela zapisnika so vsi tudi sodelovali, smo izvedeli od porabskih udeležencev, saj so tudi v tem delu zelo pomembna priporočila, ki se nanašajo na zastopstvo manjšine, na dvojezičnost in na določene razvojne projekte. V drugem delu zasedanja so pozamezna ministrstva sodelovala le pri točkah, ki se nanašajo nanje. Osnutek zapisnika vsebuje razvijanje infrastrukture, za Porabce je pomembno, da se obnovijo obstoječe cestne povezave, med drugimi projekti se omenjajo kanalizacija in čistilne naprave za odpadne vode. To so projekti takih razsežnosti, da bi jih skupnost sama težko izvedla, zato se

pričakuje državna pomoč. Pomembno razvojno področje Slovenskega Porabja mora biti tudi širokopasovni internet in pokritost z omrežji mobilnih telefonov. To priporočilo je povezano tudi z medijskim področjem, saj če se ne more spremeniti predvajalni čas Slovenskih utrinkov, naj potem obstaja tudi druga možnost (internet), da si jih lahko gledalci ogledajo. Enako velja za oddaje monoštrskega slovenskega radia. Za žive oddaje monoštrskega slovenskega radia pa naj se zagotovi tehnični razvoj studia.

Govor je potekal tudi o šolah in nasploh o vseh narodnostnih institucijah. Za Porabje je zelo pomembno, da se zagotovi normalno delovanje vseh institucij vključno s finančnimi sredstvi. (Petletni sporazum med DSS in ministrstvom o dodatnem finansiranju šol.) V priporočilo se je zapisala tudi potreba po sodobnih učbenikih in digitalnih učnih pripomočkih. Porabska stran je zaprosila in to s slovensko stranjo tudi usklajala, za nove učitelje asistente, saj njihova prisotnost pozitivno vpliva tako na učitelje kot učence v Porabju.

Nova priporočila se nanašajo na vsa področja narodnostnega življenja, skupnost je med drugim zaprosila, naj se program gospodarskega razvoja Porabja nadaljuje tudi po letu 2023, skupni sklad pa bo pomemben pri izvajanju večjih investicij in pri zagotavljanju človeških virov. Osnutek zapisnika vsebuje tudi priporočilo, da bi se študentkam, ki študirajo za vzgojiteljico na univerzi v Sopronu, zagotovila možnost študija slovenščine v Somotelu. Prav tako se priporoča, da bi se za izvajanje jezikovnih izpitov iz slovenščine določila institucija v Železni županiji, da se dijaki ne bi vozili v Budimpešto. Skupnost

si prizadeva za nove kadre, in sicer za referenta za mladino in referenta za turizem. To priporočilo je namenjeno tako slovenski kot madžarski strani, da najdeta finančne vire za nove službe.

Skupnost je zaprosila, naj cestno povezavo Gornji Senik-Verica prevzame državno cestno podjetje, saj je vzdrževanje in pluzenje ceste prevelik zalogaj za domačo občino. S cestami je povezano tudi novo priporočilo o vidni dvojezičnosti. Skupnost je zaprosila, da se na območju Porabja smerokazi in krajevna imena napišejo in postavijo v madžarskem in slovenskem jeziku.

Na področju ohranitve kulturne dediščine še naprej ostane priporočilo, da se poiščejo sredstva za obnovo baročne cerkve sv. Štefana Hardinga v Števanovcih. Prav tako je omenjeno vprašanje muzejev in narodnostnih zbirk (usoda slovenskega gradiva v muzeju v Mohácsu, nove naloge Kuharjeve spominske hiše in upraviteljstvo monoštrskega muzeja).

V osnutku zapisnika je med novimi priporočili zapisan tudi namen DSS, da bo odkupila (Filojev) mlin na Gornjem Seniku, ga obnovila in mu zagotovila dodatne funkcije (delno bo muzej). Pri tem je pomembno, da se zagotovi sredstva za delovanje nove pridobitve, nove institucije. Mešana komisija za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne manjšine v (Republiki) Madžarski je pred pandemijo večinoma letno zasedala, toda zaradi epidemije Covid-19 in drugih vzrokov se je že štiri leta ni bilo. Zadnje zasedanje je potekalo leta 2017. Letošnja naj bi bila najkasneje do 15. marca.

Marijana Sukič

Pod Srebrnim brejgom ...

... smo pisali, kak na olimpijadi se vej zgoditi, ka favoriti ne napravijo tisto, ka se od nji čaka. Tak se je na veliko srečo Slovencev to zgodilo. Ženske na smučaj so skakale. Do zlatoga je ranč njiva Urša Bogataj skaučila, stera na velki tekma je eške nigdar nej prva bila. Vedlo se je, ka slovenske ženske na smučaj nebesko dobro pa daleč skačejo. Depa na stube za najbavše sta dve gorstaupile, kcu k Bogatajovi eške Nika Križnar, ona je tretja bila. Vrajše Slovenke pa so se nej samo pri tejm tak dobro vopkazale. Že dva dneva po tejm so vküper z moškami, mejšana tekma je bila, na najbolje visko stubo staupile. Té dneve se v šali pripovejda, kak so ženske moškim pomogle, ka uni to zlato domau pridejo. Pri tejm trbej prajti, ka je na olimpijadi oprvin mejšana tekma v skakanji bila pa oprvin so ranč slovenski športniki pa športnice prvi bili. Ja, lepau se čuje, oprvin prvi biti. Ovak pa zagnauk vse tak vögleda, ka olimpijada v Pekingu za Slovenijo rekordna grata. Skur vsiki den steri ali stera se za najbavškoga vopokaže. Kak de tadale šlau, gvüšno, ka od toga mo eške pisali.

Tak, kak smo že od toga pisali, kak nisterni sploy ne vörvlejo, ka nauvi betek covid-19 sploy geste. Eške itak ne vörvlejo, ka telko padarov pa medicinski sester na urgenci nauč pa den dela. Kuman eške mauč majo, telko delajo, nega ji zavolé. Tak so njim pomagat prišli padarge pa sestre, šteri so že v penzijo odišli. Zavolo nji so se v Ljubljani vküper najšli majstri, steri pizze pečejo. Za nji, ka se njim za njivo delo zavalijo, so njim 1650 pizz spekli. Eden od nji je tak povedo: »Naši lidge v medicini so rejsan veliko srce pokazali. Delajo več, kak si tau mi sploy leko brodimmo. Brezi nji bi ta epidemija dosta bole lagvo vöspadnola. Če leko, njim mi s tejm pokažemo, kak njivo delo poštvlemo.« Gvüšno, ka pizze nej trbelo plačati. Eške mlajši, steri so pomagali, so vse tau z dobre vole napravli.

Nekak pa je vcejlak drugo napravo ali naredo, kak škete. Na slovensko politično sceno je nauvi človek staupe, Robert Golob se zove. Tak nagnauk so se stare politične garniture traučiti začnile. Nej samo, ka možakar glavau na pravom mesti ma, ka je trno popularen grato, eške neka več se je zgodilo. Ankete so pokazale, ka njegva stranka (partija) v tej minuti na volitvaj bi najbolje naprej bila. Ja, straj pri vsej tisti, ka si brodijo, kak brezi nji nejde, je velki grato. To zatoga volo se že špekulejra, s sterimi od nji bi leko fküper podržo. Golob pa pravi, ka z enim od tej nej, steri so zdaj na vreki, nika neške vküper delati. Zaprav, na nji sploy ne brodi, ka bi ji eške gdakoli v politiki vido. Zagnauk tak vögleda, ka do aprila mejseca volitve normalne, nauvi betek se stavla. Se stavla, depa nej tak, ka bi ga šef vlade, že davnik cepleni, Janez Janša nej daubo.

Svoje pa šké eden sindikat dobiti. Od sindikata, v sterom so delavci za zdravdje pa socialo, za svoje lidi vekše plače šké dobiti. Depa žmetno de tau šlau, ka nin 1,6 milijarde evronov bi tau prišlo. Steri čalejr te pejneze leko zacumpra, de velki majster grato. Tak, ka štrajk gvüšno bau, ka pejnez zagauk nega.

Tau naš Srebrni brejg to dobro vej. Vej, ka želenje je eno, istina pa vcejlak neka drugoga.

Miki Roš

Rüsa, šimelj in Pehtra

Kama koli poglednemo v fašenskom cajti, je vse norlavo. Tak more biti, so pravli inda svejta, vej se je pa po fašenskom torki začno siguren post. Kak maškare v slovenski krajinaj eške gnesnedén norije delajo, leko zvejte z naši dvej pisanj. Pojte zdaj z nami od Prekmurja do Istrije, spoznajte »korante«, »škoromate«, »lavfarje« in drüge slovenske fašenske figure!

Če se v našem Porabji v časi med trejkralovim in fašenskim torkom niške ne oženi, mamó šegau držati »borovo gostüvanje«. Tak se zove šega v *Prekmurji* tó, samo ka se tam mladoženec rejsan z ednim »baurom oženi«. En par dni prva po vesnici ranč tak odijo »podaraj«, zvači pa zovéjo gostüvanjčare po staroj navadi »starišinstva in zvačinstva«.

Pri bauri v lesej se oprvim zgučijo z »borovimi starišami« za štafirung (doto), te pa vösečéjo drejvo. Zdavanje v gauški drži »pop«, mesto drejve pa na ceremoniji valase dava edna prava dekla. Po tistom na kaulaj zvlečéjo baur vö z lesá, zmejs pa maškare vsefelé norije delajo. Vküppobrane penezze so meli inda šegau ponücati za zidanje gasilskoga doma ali šaule, napravili so elektrifikacijo v vesi.

Nekda so se za fašenek vseposedik samo podje pa moški nutnaravnali, tak je bilau tau na *Štajerskom* tó. Njine najbole erične maškare so »koranti« v krajini kauli varaša Ptuja, šteri s svojim cinganjom vsikšoga glüpoga naredijo. Nosijo vözobrnjeno, bejlo ali črno birkečo bundo, kauli pojasa si zvežejo eden lanc. Na tom visijo veuki kravdji zvonci in vözöšiti šnajceki, na nogaj majo farbaste vunene štrümfje. Na glavau in obraz si potegnajo strašno kosmato šapko, s spoj dugim nausom. Zobgé so jim z bejlaga graja, ba-

djüsi pa od dvej šmüklov süje trave. Z lamp jim visi dugi, redeči, vözöšiti gezik, na glavej pa nosijo dvej vranini ali purini perauti in dva govenska orá. Okinčani so s farbastimi pantlikami, v rokej pa nosijo palco z gejšovov kaužov.

Koranti odijo v skupinaj, naponi skačejo in süčejo svojo

tau pa z verklinom: v ednoj veukoj ladi je sejdo goslar s svojov škerjauv. V krajini, gde reka Sotla nut v Savo pritečé, pa je bila šega fašenska kosi-dev: če rejsan je bila zima, so se podje naravnali kak vleti. Na plečaj so nosili kose, s šterimi so sledik na zmrznjenom tranki »kosili«.

»Koranti« so najbole poznane maškare s krajine kauli Ptuja - naganjajo zimau in vse lagvo, zovéjo sprtoletjje in dober pauv

tejlo na pravo pa lejvo. Inda svejta je bila veuka nevola, če sta se srečali skupini z dvej vesi – bitje se je leko končalo s smrtjov tó. Korante sprevalajo »orači«, šteri v plüg nutvpřežajo dva-tri pare »konjov« – pojbe v bejli srajcaj in bejli ženski spaudnji lačaj. Na dvoriški vsakše iže ž njimi kauli in kauli plüži eden korant, zmejs pa seje »repino semen« (v istini pléve). Vertinje davajo maškaram klobase ali djajca, vej bi pa koranti ovak živini prinesli nesrečo.

K »korantiji« cujsliši »rüsa« tó, štera je kak eden konj: dva pojba nosita edno palco, na štero gordejeta edno ponjavo. Prvi pojep naprej drži konjsko ali zavečo glavau na boti, ozaješnji pa edno meklau kak rép. Na rbtí rüse gézdi edna bába z ronje, žené go gonjač z bičom.

Indrik na *Štajerskom*, na *Mürskom* pauli so dva dni pred fašenskom mali pojbičke v eci namaučili svinjsko kaužo, z njé narédili bobén in ga v terek pred vsakšim ramom tukli »za kusto repo«. Igrali so kauli varaša Hrastnik tó,

V vesnici Žetale so meli gostüvanjčage na norlavom zdavanji palce, s šterimi so delali veuke krauge v lufti, ka aj bi prej takša kusta repa zrasla. V Slovenski gorica pa so štirge nutvpřeženi podje v snejinom bejlom gvanti vleklí edno kopanjo, zmejs pa djaukali, kak so »grde«.

V vesi Biserjane je biu nika posabnoga »štrjak«, bečka s stau petdeset litrami vina. Dva dni pred fašenskom so ga postavili na sto v kotej edne iže. Za vino je vküpdala cejla vesnica, za fašenek so oprvim z bečke pili mladi, te pa vse drüge maškare. Zmejs so se špilali vsefelé paverske špile. Na konci fašenska so »Pusta pokopali«. Na *Mürskom* pauli so slamatno bábo v ronjavom rejklini, z lüknjastim piskrom na glavej ličili v eden vöskopani grob in go tam dojstrlili. Pri Svetom Lovrenci so Koranta postavili pred biroviyo, prva kak liki bi ga pokopali. Osaudili so ga zavolo grejov domanjoga lüstva v premianaučom leti, vej je pa bila oprejšta kritika stara pravica fašenkov.

Na *Koroškom* kauli varaša Ravne vlečéjo plojek, od šteroga en falat odžagajo pri vsakšom rami, gde živé nej oženjena vözraščena mladina. Zmejs se večkrat pokaže »kameva« (teve), s šterov gnake norosti delajo kak na *Štajerskom* z rüsov. Ta stvar skače in brsa, ka znamenüje, ka trbej dosta plesati. Kauli Slovenj Gradca poznajo »babdji mlin«: maškara dé na ednom konci z laflinom stare ženske tanut, tavö pa pride kak mlada dekla. Gda vlečéjo plojek v avstrijskom Pliberki, se podje naravnajo za drvare, obraze si namažejo z govenskov krvjauv in sajami. Pri vsakšoj iži, gde živé ledična dekla, ranč tak dajo vertinji en falat od plojeka, una pa ga more vöplačati mesto svoje čére. Kauli vesi Globasnica se stavljajo pri ledični pojbaž tó – če tisti ne morejo plačati plojeka, ostanejo v špoti do prišešnjoga fašenska.

V drügi vesnicaj doline Podjuna so nej oženjenim pojboj postavili edno »bábo« na drejvo pred ramom. Fašenska stvarina »šimelj« pa je bila eden konj, v šteroga so naravnali tri pojbe. Šimlja so kovali, odavali, na konci pa zaklali – oprvim je vsikši djauko, po tistom pa se je začno bal. Nika posabnoga je bila pükla-va »Pehtra«, štera je v slejdnji dnevaj fašenska strašila po bregaj kauli Pliberka. Nej je poklonckala, samo je staupila nut f üžo. Nej se je poklonila, liki samo pokazala na kroflina, štere so gi mogli nasaditi na železen konec palce. Če nej – je gazdijo čakala nesreča.

V dolini Rož je bila mladina na fašenski terek že rano na nogaj. Pri vsakšom rami so zbrali malo slame, od štere so napravili slamatnoga možaka. Toga so obesili na drejvo na bregej, večer po zdravamariji pa ga žežgali. Indrik na *Koroškom* so slamatnoga

fašenska ličili v vodau.

Na *Gorenjskom* odijo za fašenek »maškare«, »šeme« in »norci«, šteri so po varašaj meli šegau držati povorke na okinčani kaulaj. Med maškarami sta mela čestno mesto »ta star« in »ta stara«, »Kurenta« pa so vozili na več mejstaj kauli po vesi na sanaj. Pri vesnici Sora fašenki eške itak skrb majo na svojo staro pravico, ka smejo kradniti – depa samo s piskrov.

Na dosta mejstaj so vleklí plojek, na *Koroškoj* Beli so podje na priliko vösekli najlepši baur v lesej, če rejsan je bila vés vsikdar prauti toma. Pred vesnicov so dekla plojek »šrangale« – ga stavile s vküpzvezanimi šnajceki. Postavile so eden mali sto tó, podje pa so se mogli odküpiti s penezami, če so steli tadale titi.

Najbole poznana gorenjska fašenska šega je »vožiganje Pusta«. Više Ljubljane so mlajši že več dni pred fašenskom vlačili süje vejke vö z lesá in je znosili na eden veuki küp. Na njega so zličili dosta klumparaja (stare koše, škatüle in meklé), na srejšdo küpa pa so postavili eden menjši baur. Gda je odzvonilo zdravamarijo, so tau vse vküper žežgali. Stari in mladi so potiskali palce s slamov in meklé v odjen in majutali ž njimi, pojbičke pa so skakali, plesali in djufkali. Če je »Pust« nej sto goreti, je biu tau veuki špot za kürjače. Ništerni pravijo, ka so stari Slavi odjen v čest edne poganske boginje kürili, prausno lüstvo pa je brodilo, ka z gorečov slamov tazežené čalarice.

V vsakšoj slovenskoj krajini vörjejo, ka s fašenskimi šegami slobaud dajo mrzloj zimej. Kak so tau včinili na Dolenjskom, Notranjskom in Primorskom, pa vam tapovejmo drgauč.

(se nadaljuje)

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

PREKMURJE

Kulturni svetek

Tak kak vseposedi indri po Sloveniji smo kulturni svetek proslavili tudi v Prekmurju. V Murski Soboti in Lendavi so ob tej priliki podelili tudi občinske kulturne nagrade. V Murski Soboti - gé je slavnostni guč mejla pisateljica, prevajalka in publicistka Suzana Tratnik, v glasbenom tali programa pa se je predstavila Fake Orchestra - je župan Aleksander Jevšek nagrado za življenjsko delo na področju kulture podelo Bei Baboš Logar. Kak je bilau zapisano v obrazložitvi, se ta nekdešnja profesorica slovenskoga jezika s književnostjo, stera je zdaj že v penziji, vse od sredine 60. let 20. stoletja spravlja s prevajalskim in pisateljskim delom. Prekmurska Jane Austen, kak jo radi zovejo, je večkrat pisala o večnarodni in večkulturni Soboti. Spaumnimo, v knjižni zbirki Med Rabo in Muro pa je bila objavljena njena zbirka kratke proze z naslovom Spominke/Spoumenke. Plaketo varaške občine za fontoške dosežke na področju kulture je dobila višja kustosinja v Pomurskem muzeju Murska Soboti Tamara Andrejek, priznanji za uspešno delo in prispevek k razvoju kulturnih dejavnosti v občini pa pianistka in profesorica klavira Olga Kous in tolkalna skupina Murska Percussion Ensemble.

V Lendavi je meu slavnostni guč župan Janez Magyar, steri je tudi raztalo priznanji za dosežke na področju kulture. Daubila sta jih gledališka igralka Miša Gerič Špacapan pa ilustrator in grafični oblikovalec Peter Orban. Zavolo toga ka je Gerič Špacapanova bila v karanteni, je namesto nje priznanje prejkvzeu njeni oča Franc Gerič, ona pa se je za priznanje zahvalila prejk internetne povezave. V kulturnom programu so se nōtpokazali lanski prejemniki kulturnih priznanj, Komorni pevski zbor Vita iz Lendave in ljudski pevci in godci Gaberski mantraši.

Silva Eöry

VI STE BILI DRUGA NAŠA DRAGA MATI

Draga naša prcerkorca, školnikojca, bili ste nam v višesi štiri razredaj - od 1964. do 1968. leta - kak razredničarka druga mati v našoj rojstnoj vesi v Števanovci. Od prvoga minuta ste nas z veljim potrpljenjom, skrbom pa radostjov ravnali pa vodili. Od prvoga minuta smo žedni bili na vašo lübezen, prijazne reči, smej, lejpi raji glas ... Vi ste nas navčili poštvivati, ceniti, radost meti do svoje materne rejči pri slovenski vörāj, spoznavati lepoto sveta pri geografiji. S svojim znanjom, lejnim ponašanjom ste nam bili trno lejpa pelda. Gora smo gledali na vas! Ponosni smo bili, ka mi tašno dobro pa vrlo prcerkorco (učiteljico) mamo. Bili ste furt gospočko, lepau zrihtani od glavé do paté. Meli ste velko poštenjé pa ugled (tekintély) v cejlōj vesi. Nikdar ste nikoga nej zbantüvali, vsakšōmi ste z veseldjom pomagali, z vsikšim ste radi na gonč stanili. Vsebola za velkoga človeka smo vas držali, vsebola prausto sta se ponašali od najmenšōga do najstarejšōga človeka. Priznam, ka

Na žalost je bilau tau slejdnjo našo srečanje 16. juniuša 2018. leta pred dōmanjo šaulov, stero nam ostane v spomini na vekomaj

smo meli živi razred, depa vi ste nam vse odpistili. Pri včenjej smo bili prvi v šauli, ka ste nam vi bili motor, glavna motivacija, včili smo se, aj vi tū mate veseldje z nami. V folkorni skupini smo skur vse deklíčine z veseldjom plesale, aj v slobaudnom časi tū leko z vami baumo. Baug moj, tjelkokrat ste nas pozvali djagode brat ali ste nas ponidili s fajnskimi pokaraji ali sadaum ... Nej čüda, ka smo s težkim srcaum pa s skonznatimi očami vzeli slobaud od vas na konci šaule. S svojimi izkušnji, dobrimi tanači ste nas vi opautili na nej leko življenjsko paut. Vsi smo se raztepli iz naše tople gnejzde kak ftiči. Lejta so šla, smo vōzraščeni gratali pa vseveč nazaj mislili na svoja lejpa šaulstja lejta. Pa gnauk samo, nam je sveti Baug pamet presvejšto pa smo se mi tū podali, ka se po več deset lejtaj začnili srečüvati, ka smo na števanovskoj šauli mi začnili 1999. leta. Kakšo veseldje, kakšna radost! Zdj smo se od veseldja s skonznatimi očami pozdravljali, enga drugoga buma težko spoznali, depa vi ste nam na našo čüdo ostali mladi tak dōjšno kak fizično. Na slejdnjom srečanju 2018. leta smo z bogatimi programi na veliko svetili, ka smo pred 50. lejtī končali osnovno šaulo. Vsi smo bili veseli pa srečni, steri smo zadobili, ka se znauva leko vidimo, vse zvejmo eden od drugoga. Na dugo smo se pogüčavali, se veselili, popejvali, plesali skur do paunauči.

Na veliko cenjena draga naša prcerkorca, Iren neni! S tejmi lej-pimi, nepozabnimi spomini želim slobaud vzeti od Vas v imeni vsej nas, steri smo bili vaši mlajši. Na žalost de na naši srečanjaj potejm furt en prazen stolec, v naši srcaj pa bau na vekoma goradržano mesto za vas, ki nas že samo z nebes sprvajate. Toma se samo tisti naši pokojni sošolci leko radōjvajo, steri se etak leko znauvič srečajo z Vami.

Nikdar VAS ne pozabimo! Počüvajte v vekivečnom miru.

Klara Fodor

Monografija in razstava likovnih del Marike Danč-Roth

Hvalnica roki in niti v lendavski sinagogi

V lendavski sinagogi je Galerija-Muzej Lendava pripravila razstavo likovnih del umetnice Marike Danč-Roth z naslovom Hvalnica roki in niti. Razstavo so pripravili, in izdali tudi monografijo, ob 70. rojstnem dnevu umetnice, ki je po šolanju živela v Zagrebu in Münchnu. Pred tremi leti se je za stalno vrnila v rodno Lendavo, kamor se je vedno rada vračala.

Marika Danč-Roth je leta 1970 končala izobraževanje na tekstilnem oddelku zagrebške šole za oblikovanje. Diplomirala je na

Marika Danč-Roth je vrsto let živila v Münchnu, pred tremi leti pa se je vrnila v rodno Lendavo

likovnem oddelku Pedagoške akademije v Zagrebu, leta 1980 pa je diplomirala še iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu. Izdeluje tapiserije in slika, posveča pa se tudi delu z mladimi. V Sloveniji in po svetu se je uveljavila tudi kot kostumografka in scenografka v gledaliških in opernih predstavah. Direktor Galerije-Muzeja Lendava Dubravko Baumgartner je povedal, da Marikinih del niso naključno postavili na ogled v sinagogi, v hramu s posebnim pečatom zgodovine. Ta zgradba nas namreč opominja, da se moramo zavedati svoje preteklosti in negovati korenine zato, da te dosežejo naslednje rodove. Tanja Šimonka pa je povedala, da se je roditi v povojni Lendavi za Mariko Danč pomenilo roditi se v mnoge ostaline starodavne in bogate meščanske dobe in biti hkrati na pragu novih obetov, ki jih obljublja nova dežela novih ljudi. Marikin oče je po dolgotletni bolezni umrl, ko je bila stara štirinajst let: »A nezavidljiv družinski položaj ni prav nič zmanjšal Marikine neomajne odločnosti, da gre v umetniško usmerjeno srednjo šolo, pa čeprav so bila po očetovi smrti njena čustva zelo razdvojena. A ob mladostni energiji in veliki zagnanosti je bila prepričana, da ji bo uspelo. Neusahljiva želja po življenju, za katero je čutila, da ji je usojeno, ji je dajala moč za veliki korak v neznano.« Pri njeni likovni ustvarjalnosti so jo vedno fascinirala drevesa, njihove korenine. V njenih likovnih delih je pogosto opaziti tudi linije hribov Lendavskih gor, tudi na njeni največji tapiseriji, ki je razstavljena v lendavski sinagogi.

Besedilo in fotografija: Jože Gabor

Oljarge

V tradicionalnoj gastronomiji má zvün zmauč in žirá veuko znamenje oli, šteroga so inda svejta rédili z makovi ali léno-vi semen, repice in žalodov. V dosta krajinaj - najboljše pa na

ni) oli nūcale, indrik na Slovenskom pa so najraj prešali semen repice ali léna.

Gnesnedén tikevni oli najbole v našom Prekmurji in na Štajerskom rédijo, pa nej samo

za svoj nūc, liki na odajo tō. V našom Porabji ga vertinje najraj na grajovo, k r u m p l o v o , kapüstino ali zeléno šalato vlejejo, radi pa ga gejmo na žujci in prejsboči (tlačénki) ranč tak. Moški majo šegau gutniti edno kupico olina, če so prvi večer malo preveč lokali.

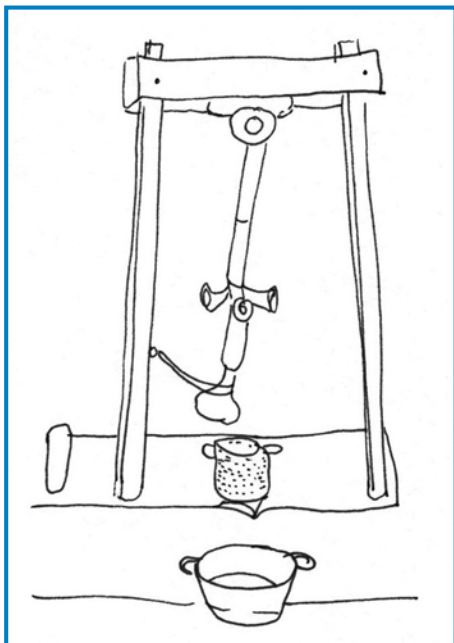
Eške nej tak davnik je mejlo Porabje künjo

žitki. Oljarske majstre so zvali »torkljare«, künjo za oli pa »torkljo«. Tevi dvej rejči pride-ta z latinskoga »torcularium«, ka znamenjuje »stiskalnica«. Tau imé kaže na tau, ka má delanje olina v tistoj krajini že trnok dolgo tradicijo. »Torklja« je bila tista soba ali zidina, gde so oli stiskavali, depa škér so tō tak zvali.

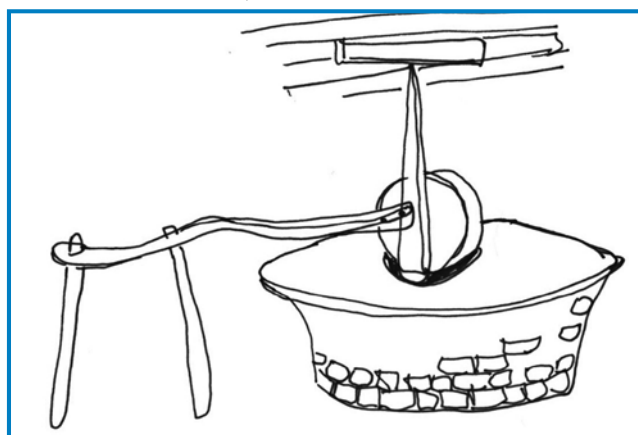
Na Primorskem - in najbole v

pauv zmejrili in zvagali, edna takša »brenta« je držala 32-35 kil ploda. Olive so strausili v čebre in je osolili, ka bi nej na kvar prišle.

Plode so oprvim semleli z ednim veukim kamlom, šteroga je obračo eden nutvpřeženi konj ali somar. Depa vsikdar samo telko, kelko so nūcali za edno »pašto« (na gnauk so vōsprešali 10 brent). Sirauta

V našoj krajini so tak vōstiskavali tikevni oli, ka so »štango« vsikdar v nauvo lūknjo »preše« dejvali

Na Primorskem so olive - prva kak so je v »torklji« vōsprešali - semleli v kamenom mlini, šteroga je obračo konj ali somar

našom konci Slovenije - eške gnes poznajo tikevni oli, na Primorskem olivni oli, indrik pa oli od sunčavnice. Vse té stiskajo s plodov in semen, štere trbej oprvim semleti.

Tau stiskanje je nej bilau prava meštrija, liki bole samo redno domanje delo vertov - ranč tak kak mlatidev, kosi-dev ali sejkanje v lesej. Gvūšno pa je, ka je oljarski majster nūco specialno znanje, šteroga je poznalo samo malo lūdi. Oljarne (künje za oli) so bile od privatnikov, šteri pa so prešali za drūge pavre tō. Ništerne veštauke je prejkmajla cejla ves, takše vkūpne oljarne so na Primorskem zvali »komunske torklje« (o nji leko malo več zvejte sledik).

Tikevni oli je v severovzhodnoj Sloveniji grato pravi sinonim za dobro künjo. Slovenske vertinje so ga začnile nūcati kesnau, eške samo na konci 17. stoletja. Tistoga ipa so na Štajerskom oprvim zavolo olina sadili tikvi, te je svojo veuko znamenje zgūbo makov oli. Na Kranjskom so kūjarce furt bole »laški« (oliv-

za oli na Gorenjom Seniki in v Števanovci tō. Ništerni naši lidgé gnesneden ranč tak pauvajo tikvi, s šteri v geseni vōpoberejo koškice. Té so meli šegau po 20. novembri - pose-njene in očiščene - po večeraj lūpati. Zlūpana gédra so posišli v peči, oli pa stiskavali od trejkralovoga do jožefovoga. Na gnauk so semleli osem kil semena, k zelenoj masi pa so vlejali štiri do šest šejpk vodé. Tau sta mejsili dvej ženski vse tačas, ka je nej »šumatelo« in »se piknivalo na nojéte«.

S té mase so dali dvej lopati v ponev, štero so postavili na odjen v peč. Pražili so go telko čajta, ka je gratala ostra kak pejssek. Po tistom so go strausili v edno lūknjasto posaudo in go prešali trgé-štirge moški. Iz edne kile tikevnoga semena so vōdobili štiri dejci olina. V našoj krajini so meli šegau gučati, ka oli bole teče, če je tikev zrasla na bregej.

Nika posabnoga na Slovenskom so bili oljarge na Primorskem, gde je mejlo prešanje olivnoga olina veuko znamenje v vsakdenešnjom

slovenskoj Istriji - so na veuko pauvali oljke (olajfa). Sadili so njeno posabno, cejpleno sorto, štera je dala vekše plode z več žirá. Do srejde novembra so rastlike ozrejlile, olive so začnili dojrati z drejv in gorpobérati z zemlé kauli novemborskoga svetka svete Katarine. Lüstvo je rado gučalo: »O, presveta Katarina, una sveti oli ima!«

Pavri so olive oprvim gorbrali nakli, ka bi je nej preveč poklačili. Po tistom so je trgali z drejv s pomočjav »škalo-nov« (lesnic), kauli šinjeka so si obesili »balih« (žakeu, v šteroga so z obōma raukama pobérati olive z vejek). Včasí so plode dojtukli s palcami ali celau krajodžagali pune vejke, s šterimi so kisnej v torkljaj kūrili.

Zavolo zamūdnooga dela so po tej veštaukaj delali trgé-štirge moški. Če je biu pauv dober, se je torklja po štirinajset vōr tō nej stavila. Delo je trpelo dva mejseca (dostakrat do fašenskoga torka), svoje olive je pripelalo lüstvo z več vesnic. Prva, kak so mleli, so

mara je samo kauli pa kauli stapala, zatok so gi zavezali oči, ka bi se gi nej vrtelo. Semlejte olive so djali v »špor-te« (niske, pletene koše) in tiste edno na drūgo naložili v stiskalnico. Gda so tau škér stisnili, so »špor-te« polejvali z vraučov vodaav. Tá je spravila oli iz zrnja in ga odnesla s sebov v posabno posaudo pod stiskalnicov. Oli je ležejši, zatok so ga leko torkljarge s plitvimi šejpkami vōpobrali v posabne kotle, gde so ga znauvič prekūjali in precedili. V »športaj« je ostalo vōpotisnje-no semen, s šterim so vzimi kūrili ali pa ga polagali pujčkom.

Gnesnedén več negajo indašnje torklje, na Primorskem je gorostala edna sama v tzv. »Toninoj iži« v vesi Sveti Peter v Istriji. Olivni pa tikevni oli pa eške dale radi gejmo, vej pa dobro vejmo, kak dosta hasneta našoma zdravdji.

-dm-
ilustraciji:
Marija Kozar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Najlepši ftič pri Rabi

Tretja najdujša reka na Vogrskom je Raba, stera pri Dolejnjom Seniki staupi prejk meje iz Avstrije. Potejn 188 kilometrof teče prejk županij Vas (Železna) pa Győr-Moson-Sopron pa te pri Győri steče nutra v reko Duno. Voda je vsigdar tisto mesto, gde je življenje. Kak živali tak lüstvo tō največkrat pri vodej so zidali pa živeli. Kak pri Rabi tak v Rabi spoj dosta živali žive, od rib do ftičov pa bobrov, dosta, dosta fele.

Eden najlepši pa najbola skrivnostni ftič je med tejmi živali vodomec (jégmadár). Največkrat ga pri potokaj pa pri mlakaj leko vidimo, zato ka ribe pa menše stvari lovi. Tej vtiči gnejzdo vsigdar pri vodej majo, v zemlej mejter globoko. Vodomec si gnejzdo ne redi tak kak drūgi ftiči, steri travo pa perge nūcajo. On si iz tisti mali ribji čont napravi gnejzdo, stere vōzmeče (izbruha) potistim, ka pogej ribo. Na leto dvakrat nese jajca, edno paut tak 6-10 dajec. Vodomec je 16 centimetrov dugi ftič pa 30 centimetrov širine ma tašoga reda, da perauti raznok pisti. Tašoga reda, gda kvoča, na teritorij še svoj par ne pisti, tam, gde žive, si vsigdar tašo mesto vōodabere, gde je mir.

Lüstvo ga samo fejest rejdko zagledne, zato ka se skriva, ne mara, če so lidgé paulek. Zdaj januara so paulek Kōrrnenda vidli enga, depa tašo se fejest rejdko zgodi.

Vodomec je spoj lejpi pa lejpe barve ftič. Spodkar je rjavi, aj ribe tau mislijo, ka je kakšni list više vodé, vrkar pa lejpi plavi, aj tak vōgleda kak voda. Tau je zato, naj ga djastreki pa drūgi ftiči od vrkaj ne vidijo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Slovenski kulturni praznik

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani državna proslava, na kateri so podelili letošnje Prešernove nagrade, najvišja priznanja Republike Slovenije za dosežke na področju umetnosti. Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Jožef Muhovič je v nagovoru izpostavil konstruktiven odziv umetnosti v vsakršni krizi. Muhovič se je v svojem govoru dotaknil tudi trenutnih zahtevnih razmer, umetnost pa se po njegovih besedah na različne preizkušnje in krize vselej odzove z energijo konstruktivnosti. Umetniki so, kot je dejal, od nekdanj delovali na meji, kjer se srečujeta znano in neznano, rutinsko in vizionarsko. Odpravljajo se v neznano ter neznano pomikajo bližje k artikuliranemu, širijo obzorja, predstavljajo izkustvo in utirajo pot iz nepomembnega v pomembno.

Prešernovi nagradi sta za svoje življenjsko delo prejela klasični filolog in prevajalec Kajetan Gantar ter muzikolog in dirigent Mirko Cuderman, za nagrade Prešernovega sklada za pomembne umetniške dosežke v zadnjih treh letih pa režiserka Špela Čadež, slikar Dušan Kirbiš, pesnica in pisateljica Anja Štefan, sopranistka Andreja Zakonjšek Krt, skladatelj Damijan Močnik in igralka Jette Ostan Vejrup.

Letošnja proslava je potekala pod naslovom Up sreče v prsih hrani. Gre za Prešernov verz iz Krsta pri Savici, ki je bil tudi osrednja točka kulturnega programa prireditve. Za gledališko-plesno uprizoritev Prešernove pesnitve je poskrbelo Gledališče Koper v režiji Katje Pegan, ustvarjalci pa so se skozi filmsko, plesno in igralsko interpretacijo spraševali o času preizkušnje, ki v vseh obdobjih zavezuje človeka k razumevanju predvsem njega samega, njegovega boja in rasti.

David Antolin – Kanadčan s prekmurskimi koreninami

»ŽE SKOR DVEJ LETI JE TAK, KA SE NE SMEMO DRŽITI«

David Antolina, steri je v kanadskom varaši Hamilton gorraso v prekmurski držini, smo v naši novinaj pred leti že nupokazali. Leta 2017 je na bōltinskem folklornom festivali prejkvzeu Maroltovo listino. V obrazložitvi so pri Javnom skladi za kulturne dejavnosti med drugim zapisali, ka si je tau visiko priznanje zaslužo zatau, ka je »gonilna sila slovenske folklorne dejavnosti v severni Ameriki«.

S folkloro se je začno spravlati že v mlašeci lejtaj. Kriva pa je bila njegva mati. »Tak je bilau. Ona je bila kriva. Tistoga cajta so pri nas v Hamiltoni steli malo na vekše napravi-ti, nauvo folklorno skupino, vej pa je te bilau ške dosta slovenske mladine v našom varaši. Steri mladi pojep pa bi rad sam od sebe išo plesat k folklori. Ges sam prva tudi nej meu vole. Mama je samo pravla, takoj v avto, deva. Več kak šestdeset mladih, ene sam pozno, druge nej, nas je prišlo vküp. Gnauk na keden smo vküperprišli in smo tudi pajdaši gratali. V obujanji tradicije smo gorrasli. Vsakšo leto smo šli na kakši festival in prejk folklore sam tudi svojo ženo Jenny spozno. Se pravi, čiglij sam prva brodo, ka tau neškem delati, hvala baugi, ka sam baugo mamu,« je prva raztolmačo sogovornik in cujdau, ka je nej ostalo samo pri tom. Zatau, ka je rad pleso, so ga sledkar vöodabrali, ka je on mlade Slovence v Kanadi začno včiti folklorne ples: »Prva se je pri nas nej plesala prava folklor, bole polke in valčki na Slakovo in Avsenikovo muziko. Moja mama in eške eni drugi, steri so doma v Sloveniji plesali folkloro, pa so steli, ka bi se tudi mi navčili stare ples. Povabili so profesora Mirka Ramovša, samo zatau, ka je on nej meu cajta, je poslo Ljubo Vrtovec, predsednico Folklorne skupine France Marolt iz Ljub-

ljane. Ona je pri nas ostala en mesec. Nej nas je navčila samo ljudske ples, tudi neka pesmi pa ške raztolmačila,

skor dvej leti je tak, ka se ne smemo družiti, niti vaj smo folkloristi nej smeli meti. Isto je s pevskimi skupinami, tudi

David Antolin

kakše noše trbej dati napraviti.« Ona je bila tista, stera je David Antolina vöodabrala, ka naj bi začno včiti otroško skupino. In od tistoga cajta je

meš nemamo. Največ smo doma. Zdaj so pomalek gor začnili odperati žitek, ali ške furt se ne smemo družiti. Bojim se, ka zdaj naši mlajši

David Antolin (sedi desno) vküper s člani FS France Marolt

tudi sam večkrat prišo v Slovenijo na seminare, gnauk je biu v Ljubljani več mesecov: »Sigdar, gda smo prišli v Slovenijo na počitnice, sam šau v Ljubljano. Dvakrat pa sam bole intenzivno študero ples, prvo paut ške te, gda je ške bila Jugoslavija. Srečen sam biu, ka me je Mirko Ramovš sprejel, sodeloval sam tudi z Meto Benčina in Marijo Markarovič.«

Dosta se je navčo v Sloveniji, dosta lidi spozno, pa ške gnesden prejk interneta té stike leko ohranja. Samo ka na žalost v zadnjom cajti toga znanja več ne more nūcati. »Že

sploj nedo meli več vole, ka bi se tadale spravlati s folkloro. Bojim se, ka smo se vsi vküper preveč navadili, ka manjari-mo, če tak povem, doma.«

David Antolin je škonik na enoj srednjojšauli. Šaulivanje je dostta cajta bilau na daljavo, prejk interneta: »V začetki je bilau tak, ka je polonje učencov prišlo v šaulo prva dva dni, druga polovica pa zadnje tri dni pa te drugi keden naaupek. Te smo bili vsi en cajt samo doma, pa smo po tistom pa malo šli v šaulo. Te so dijaki meli 25 dni samo dva predmeta, matematiko in angleščino, po tistom pa

drüge predmete. Dosta vsega smo vösprobali. Zdaj demo pomalek vsi v šaulo, pa čiglij mamu ške furt dosta okuženih. Na univerzaj, kama odita sinauva, Joel in David, čerka Katrina pa je ške sred-nješolka, je bilau ške bole žmetno, sploj za tiste, steri so šli v prvi letnik, vej pa so sploj nej spoznali soščolcov in so se vse šaulivali na daljavo. Glij gnes me je zvala ena pajdašica in je pravla, ka de njeni sin, steri študera za merara, in je v drugom letniki, komaj zdaj prvi paut leko stau po v šolsko zidino na univerzi.«

Antolinove mlajše bole kak folkloro zanimajo športi, sploj Adam ma velko veselje z odbojko. Tak je biu leta 2017 tudi v Litvi na mednarodni igraj mladih šaularov, gé je špilo odbojko na peski, leto prva pa je biu s kanadsko ekipo na Tajvani. Na žalost je tudi on zadnji dvej leti nej meu prilike, ka bi špilo kakšne tekme, pa tudi trenero je leko trnok malo. Pogučavala sva se par dni pred začetkom olimpijskih iger na Kitajskom, zatau ga pitam, če do pri Antolinovih kaj navijali. »Gda so kakšna vekša tekmo-vanja, smo mi vsi Slovenci. Gda je tudi kanadska ekipa tam, je malo bole špajсно, včasi je odvisno od športa, za stero ekipo navijamo. Radi pa vidimo, gda se Slovenija na kakšnom velkom tekmovanji dobro pokaže,« raztolmači sogovornik, steri se po enoj strani spita vle, če je čedno, ka so v takši razme-raj, kak smo, sploj pripravili té igre, po drugi pa tak brodi, kak ške kakši drugi med nami, ka do lidge ob sprem-ljanji športa bar za dva kedna malo pozabili na vse nevole, stero mamu gnesden zavolo nauvoga koronavirusa.

Kejp na 1. strani: Antolinovi ne navijajo samo za kanadske, liki tudi za slovenske športnike

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Davida Antolina

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

ZVONČKI IN TROBENTICE, MAČICE, VIJOLICE ...

Kako radi pojejo to pesem otroci pa tudi mi malo starejši, saj za ovinkom je že pomlad in prvi znanilci pomladi se že tu in tam pojavljajo na sončni povr-

v Prekmurju z zvončkom rasli. Prav poseben obred je bilo nedeljsko popoldne, ko smo se odpravili in šli nabirat zvončke.

Dr. Jože Bavcon biolog in

nimivi, saj je njihova raznolikost velika. Ni čudno, da v botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani prodajajo čebulice zvončkov, če je dobra letina od 100 evrov naprej.

Trobentice spadajo v družino jegličevk, kjer je

ne. Rastišče za trobentice naj bo svetlo, toda ne na sončni pripeki. Uvele liste sproti izrežemo, da rastlina daje vedno negovan videz.

Dišeče vijolice, te majhne rastline, s svojo modri-

Velikokrat ne živimo z naravo, je ne poslušamo, kaj nam šepče. Zvončki se dobro počutijo pod listopadnimi grmi, ki so še goli. Toda kmalu se razširijo prek velikih površin

šini zemlje.

Simon Gregorčič je posvetil zvončku skorajda erotično pesem. Tako gre:

botanik, direktor botaničnega vrta Univerze v Ljubljani, največji poznavalec zvončkov pri nas,

Primula - prav tako pomeni v latinščini prvi. Navadna trobentica ima blazinasto rast

več stotin vrst. Nekaterе skupine v vrtnarijah že predčasno prisilijo do cvetenja, tako nam lahko krasijo domove, grobove ali okenska korita. Pred

veliko veselje. So samonikle trajnice, ki rastejo na sončnih pobočjih in gozdnih robovih. Cvetovi so tudi v beli ali škrlatno rdeči barvi.

Polnjene trobentice v posajeni posodi

Dišeča vijolica

»Pojdi na prsi se devi nasloni, sneg je v teh prsih in ti si snežán.«

Zvonček je najbolj priljubljena, ljubka prva rastlina prebujajoče se pomladi. Ker je prva, jo zato imamo tako radi. Nekateri mu pravijo podsnežnik, ker je skrit pod snegom, pa tudi snežna kraljica ali kronica. Zdi se mi, da smo

pravi, da mi Slovenci zelo malo cenimo domače avtohtone rastline, posebno zvončke.

Pravi, da raje občudujemo, kaj imajo drugi, namesto da bi pokazali svoje prve znanilce pomladi, saj ponekod zvončkov ne poznajo, in v takem obsegu vsepovsod zvončki ne rastejo. Zato so toliko bolj za-

nekaj leti so prišle na trg trobentice z polnjenimi cvetovi. Damo jih res kar se da hladno mesto, 12-14 oC. Hladnejše je rastišče, tem previdneje moramo zalivati. Pri višjih temperaturah moramo zalivati pogostejše, da listje ne ove-

MORDA NISTE VEDELI ... Da z rezjo rast še posebej vzpodbudimo, ne pa zaviramo. Zato je mišljenje, da bomo z močno rezjo kasneje imeli manjša drevesa, zmotno.

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije:
svetovni splet*

... DO MADŽARSKE

Zrelostni izpiti spet tudi ustno?

Po najnovejših informacijah naj bi na spomladanskih zrelostnih izpiti dijaki polagali izpite tudi ustno. Lani in predlani so bile namreč zaradi epidemije le pisne mature. Nekaterim dijakom je bilo to po godu, toda bili so tudi taki, ki bi želeli opraviti tudi ustni del mature, sploh v primeru, da na pisnem delu niso bili preveč uspešni. Ministrstvo za človeške vire oz. Zavod za šolstvo tega uradno sicer še nista potrdila, sta pa objavila epidemiološke predpise glede mature in v njih posebej zapisala pravila, ki veljajo na ustnih zrelostnih izpiti. Pri pisnem delu so pravila enaka kot lani, torej v eni učilnici je lahko največ 10 dijakov, s tem da mora biti 1,5 m razdalja med njimi. Razdalja se mora upoštevati tudi pri ustnem delu maturitetnih izpitov. Zanimivo je, da je med tem časom nek razred sprožil peticijo, naj zrelostni izpiti potekajo le v pisni obliki. Podpisalo jo je že 12 tisoč dijakov.

Opozicija še ni enotna

Parlament bo izvolil novega predsednika države še pred državnoborskimi volitvami, v mesecu marcu. Drugi mandat sedanjega predsednika Jánoša Áderja bo potekel 10. maja, po predpisih madžarske ustave nima možnosti, da bi ponovno kandidiral. Vladna stran je že pred lanskimi božičnimi prazniki imenovala svojega kandidata, in sicer dosedanjo ministrico brez listnice, odgovorno za družine, Katalin Novák. Združena opozicija še niti v sredini februarja ni bila enotna, kdo naj bo njen kandidat. V igri je bilo več imen, največ od šestih strank združene opozicije se strinja s kandidaturom baptističnega duhovnika Gáborja Iványija. Kot je povedal kandidat za mandatarja Péter Márki Zay, njega kot duhovnika lahko sprejmejo desno usmerjene stranke v opozicijskem združenju, njegovo dosedanje delo na socialnem področju ga lahko naredi simpatičnega za levico. V igri naj bi bila še tri imena, med njimi tudi profesor ekonomskih znanosti Péter Róna in novinar István Elek. Péter Márki Zay je povedal, če se opozicija ne bo podelila glede kandidata, potem ga ne bo postavila, saj je njeni končni cilj, da se predsednik države izvoli neposredno.

Ge bi ostala doma

Marijana Köleš ali kak go doma zovejo Ančika, po iži Znückina v Varaši živejo, na Gorenjom Seniki so se narautdili, depa živeli so paulak pri Balatoni na Dörgicse tō. Tri hčeri majo, stere so se že oženile, doma so že sami, depa

Ančika zdaj žive v blokovskom stanovanji v Varaši

leta stara bila, ona pa dvajsti, gda je ona mrla. Stara mati je devet mlajšov mejla, s tauga je edna bila moja mati, stera je mlado mrla pa te še edna sestra, stera je samo devet lejt doživela.»

- Zaka je tak mlado mrla,

Prva spauwed, paulek njé sta oča pa stara mati, stera go je gorzranila

ra mati, tetice, svak pa ge. Mena je dobro bilau, zato ka ge sem tam tak bila, kak če bi njina sestra bila. Če so kama šle, gda so domau prišle, vsigdar so mi nika küple.»

- Te je lagvo bilau kraj od tistec oditi, gda ste se oženili, nej?

»Moj mauž je Vogrin biu, na Gorenjom Seniki je biu sodak. Gda sem se oženila, potistim še dvej pa pau leti smo pri stari materi ostali z možaum, vekša dekla se je še tam naraudila. Sledkar smo te na Dörgicse odišli, ta domau k moža starišom.»

- Gda ste prišli nazaj sé v Varaš?

»Leta 1976 smo nazajprišli v Varaš v te ram. Zato, ka gda se je te ram začno zidati, te sva z možaum šla na tanač (mestni svet) pa sva prosila, če bi leko dobila ižo. Gnauk samo edno pismo prišlo, gde so nas zvali, aj demo pa si vöodaberemo štero škemo.»

- Dobro je bilau nazaj priditi?

»Meni je dobro bilau, depa mlajši so nej radi bili, nej se je njim vidlo. Tam se njim bola vidlo, zato ka tam je velki gradec biu, gde so leko lejtali, tū v bloki so nej mogli, zato ka malo mesto bilau.»

- Mate eden stari kejp, gde je prečiščavanje dolavzeto, je kakšni spoznani na kejp?

»Kak bi pa nej biu, vej pa mojo prečiščavanje je bilau, tam stojim na lejvo, kak pop stoji. Nikdar ne pozabim, kak je žmano bilau, gda smo mlejčen kafej pili pa reteše geli tam na farofi, gde so popi doma bili. Tisto je nam fejest dobro spadnilo, zato ka smo nej smeli pred prečiščavanjom gesti, te smo pa že fejest lačni bili, gda je konec meše bilau.»

- Dosta vas bilau, tau ste vsi

Sančarge?

»Tistoga ipa je še dosta mlajšov bilau, vej pa v eden razred nas je tridesetšest mlajšov odlo.»

- Ka ste delali potistim, gda ste vözopodli šaulo?

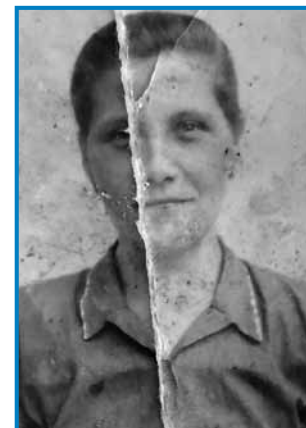
»V židano fabriko sem üšla

Ančika v mlaseči lejtaj

vas?

»Nej tak fejest, zato ka on je nej z nami biu, on je eikstra živo, telko samo, ka mi je peneze davo pa če mi je kaj küpo. Mena je bola lagvo bilau, gda so stara mati mrli, zato ka po pravici name so

Svojo mater je nej poznala, samo te kejp ma od njé

nega tašoga dneva, ka bi je kak mlajši tak vnuki pa pravnuki nej poglednili. Kak smo stare kejp gledali, stere so iz omara naprejvzeli, dosta lejp spominov je njim na misli prišlo. Kak so pripovedjali, oni so sploy radi živeli doma v rojstnoj vesi, samo itak so

betežna bila?

»Tau pravijo, ka je na žetvi bila pa je tam sončni kap dobila pa mrla.»

- Gde ste vi doma bili, gde ste meli rojstni ram?

»Tam, kak demo na Janezov brejg, tam pod bergaum je bila edna mala iža, tam smo

Njeni mauž je Vogrin biu, sodak je biu na Gorenjom Seniki

nej mogli ostati, šli so ta, gde so meli strejo više glave.

- Med starimi kejp je eden najstarejši, gde je edna ženska poslikana, sto je ona?

»Tau je moja mati dolavzeta, ge njau samo s tauga kejp poznaj, zato ka sem dvej

mi doma bili. Mena se je vidlo, zato ka taši mali brejg biu pa odtistec sem ves lepau vüdlu. Vsigdar smo vanej pred ižov sejdli, gledali, stara mati pa te čas mi je lepau spejvala.»

- Kelko je vas bilau doma?

»Nas je več bilau, dejdek, sta-

Ančika s čerami, zeti, vnuki pa pravnuki

telko kak gda me je mati rodila. Gostüvanja nej bilau, samo doma edna mala večerdja, zato ka je oča mräu. On tō mlado, samo štiridesetosem lejt star je biu, nej je biu betežen, zaspo je pa več se je nej prebüdo.»

- Tau je te žmetno bilau za

spejvet odla v pevski zbor, plesala v folklori, na veselici pa še več, gda so v krčmeji igrali. (Kejp na 1. strani: Ančika - Znückina Marijana - s svojimi čerami na svoj 70. rojstni den.)

Karči Holec

PRIPOVEJSTI OD STARI SLAVOV

Gda gnes zemljevide gledamo, so granice vcejlak ovakše, kak bi inda bile. Zaprav, naši stari Slavi so se na velke teritorije naselili, dosta vekše, kak gnešnje države vögleđajo. Ne gučimo samo od tisti Slavov, iz steri smo Slovenci vöprišli. Od tisti tō, steri mogauče sploy več nega, so se v maurđji drugoga naroda vcejlak asimilejrali. Poglednimo, ka je iz stari Slavov vöprišlo.

360 milijounov Slavov ...

... gnes po cejlom svejti živé, na več kak 50 % teritorije Evrope njive države

menjši slavski narodi smo gé: Slovenci 2,5 milijona, Makedonci 2,2 milijauna pa Črnogorci, menje kak milijaun.

Gnes so granice vsikšoga toga naroda, steri v svojoj državi žive, vsikšoma poznane. Kak smo prajli, inda so tej rosagi vejkiši, menjši ali vcejlak ovakši bili. Pa si poglednimo, kama vse se je staro slavsko pleme (törzs) selilo, tisto pleme, iz steroga smo Slovenci vöprišli. Moramo se

Tak je tau nin kaulak leta 800 vögleđalo. Zemljevid nam od toga pripovejda, kak na šurko se je pleme Slavov, iz steri smo Slovenci vöprišli, naselilo. Tam gnes zvekšoga lidge živejo, steri v nemškoj rejči gučijo.

ležijo. Pa si poglednimo, stere so tau, ka smo z njimi iz enoga korenja vözrasli. Gvüšno, ka je največša pa nejveč lüdi Rusija ma. Rusov 130 milijaunov geste, drugi za njimi so Polacke, nji 58 milijaunov žive, skur telko Ukrajincov na materi Zemli žive. Po tej velki slavski narodaj drugi malo menjši živemo. Srbov pa Čehov nin kaulak 12 - 12 milijonk žive, Bolgarov pa Belorusov 10-10 milijanunov, Hrvatov 8, Slovakov skur 7, Bosancov nin kaulak 2,8 milijaunov na svejti žive. Nin trge naj-

staviti. Naša krajina se skrak Slovenije drži. Leko pa Slave najdemo, steri nin skrak sebe svojga naroda nemajo. Dvej takšivi etniji sta nam najbolje poznaninivi.

Lužiški Srbi

Gda od tej Slavov pripovejdamo, znauva daleč nazaj moramo poglednoti, titi. Kaulak lejta 800 so Slavi v več kak 30 % gnešnje Nemčije živeli. v tistom časi je največ Labskih Slavov tam bilau (ménje Labski od reke Labe pride). Nej samo eno njivo pleme je tam živel: Ljutiči, Obo-

riti pa Bodriči. Polabski Slavi so nin kaulak 1750. leta preminauli, so se asimilejrali. Ranč iz tistoga časa mamó dokument, ka slejgen človek je premino,

Na toj sliki se leko vidi, kak daleč gor na sever so indasvejta naši stari Slavi segali. Kak povejdano, od nji samo eške zgodovina pripovejda pa kakšo ménje varaša, vesi ali reke tō. Najbole na đjugi pa leko se vidi, gde eške gnesden Lužiški Srbi živejo.

steri je eške polabski-slavski gučati vedom. Depa tej naši dalešnji bratovge pa sestre bogato zgodovino za seuv majo. Poznano je, ka 983. leta so se v bitje za svojo rejč šli. Od koga gučimo? V tiston časi je krščanstvo škelo pogansko vörvanje na nikoj djasti pa nenška rejč je tō njivo domanjo rejč škela vničiti. Ranč zatoga volo so se prauti vsemi tomi gor zdignili, vse tau so nej škeli dopistiti. Vejmo, zamanjsko bitje je ta bilau. Depa vse tau nam od naše stere slavske žlate pripovejda, stera je svoj stari žitek za sebe tadale škela meti, ga varovati.

Gda od tega bitja, bojne pripovejdamo, moramo prajti, ka je velka pa krvava bila: če samo tau povejmo, ka Polabski Slavi so velki varaš Hamburg do kraja vničili. Na, od Hamburga je nika nej ostanilo. 35 lejt je trbelo, ka so ga nazaj zozidali.

Tau nam od toga tō pripovejda, kakša velka sila, nebeska mauč, je tau slavsko pleme bilau. Kak povejdano, gnes samo eške kakšo ménje nam od toga

migracija pa asimilacija godi.

Gradiščanski Hrvati ...

... so slavski narod, steri je nej že od inda na svojoj zemli ostano. Z njimi je vcejlak ovak kak z Lužiškimi pa Polabskimi Slavi bilau. Gradiščanski ali ovak Bejli Hrvati so se na teritorijo gnešnje Austrije, Madžarske pa Slovaške dosta bole kesnej naselili. Nji so bojne s Törki iz njivi domauv tazagnale. Leko povejmo, ka so se kaulak 1530. leta seliti začnili. Gnesden je žmetno prajti, kelko lüdi je iz svoji domauv na vcejlak tihinsko zemlo prišlo. Gvüšno, ka ji je nej malo bilau. Tau leko po tejm vidimo, ka eške gnesden prej 60 000 ji v trej rosagaj živé. Ja, inda je vse tau monarhija bila, Evropa je eške nej telko držav mejla. Zatoga volo Gradiščanski

Tak Lužice gnesden vögleđajo. Slavom, steri tam kaulak živejo, Srbi pravijo. Depa njiva stara rejč je bole s porabsko v žlati kak pa s tisto, ka jo gnes Srbi v Srbiji gučijo. Tau samo od toga pripovejda, ka smo indasvejta vsi Slavi v gnakoj rejči gučali.

srejd Nemčije živejo. Lužiški Slavi na svojom že od inda živejo, zaprav, od tisti časov, gda so se Slavi po cejlaj Evropi selili. Gnes aj bi eške kalulak 50 000 Slavov na njini indašnji zemli živelo. Kak vseposejdi se njim ekonomska

Hrvati gnesden v trej državaj živejo.

Na našoj slegnoj slavskoj pauti mo do vsej Slovincov šli, steri zvün Slovenije živejo.

Miki Roš

DELO TRBEJ POŠTÖJVATI

Več generacij lüstva v Porabji pa kaulakvrat v sausedni vasnici si je leko privauščilo tiste žmane sladkarije, stere so dosta lejt odavali na bučaj (proš-

Kalman Kosar ali Bazaroš z ženauv Rejzov med odavanjom blaga

čenjaj) ali na drügi svetkaj možak Kalman Kosar z male vesnice Otkauvci. Po domanjom Dolejnji Kalman s svojo ženauv teticov Rejzov, kak sta držala ta svojo držino, kak sta ranila, včila na delo svojiva deteta, o tej de nam pripovejdo v svojoj otkauvskoj rejči sin Joži Kosar ali kak ga vsi poznamo Bazar.

-Joži, najprvim aj te pitam, od kec si dau-bo tau ménje, ka Bazar?

»Moj oče je že pred bojnov špila odavo, po šestdeseti lejtaj cukre, nau žice pa drügo tašo kaj, zatau so ma gončali, ka „Bazaroš“. Tak je tau namé ostalo, ka Bazar. Dosta lüstva méjsli, ka ména je prvo ménje tau, kak téjsti moštji, steri je v telefonstji knidjaj isko Bazar Jožefa pa té čemerén bėjo, ka dja štje svojo ménje nejman nota v telefonstji knidjaj.«

-Tak te tü zovemo, ka Weiss, zakoj pa?

»Tau tü éjstina, depa tau ménje zdaj že mladi trno ne vejo. Moj oče je zvöjn toga, ka je odavo, en mali majster tü bėjo. Aukole (očala), pera s téntov napunjané pa kakoli tašno vedo rediti

pa popravlati. Pa je on s Pešte štölo glažojne za aukole pa vse tašno blago, ka ma je pri taum deli trbelo. Firma, gde je blagau tjipüvo, se je tak zvala ka Weiss

Manfréd. Pa v Števnovce na pošto ma prišlo blagau pa je na patji tau ménje bilau goraspéjsano, sto je poslo. Na pošti je delo možak, stari Terplan, pa od tistigamau je mojga očo tak zvau, ka Weiss, tak je grato oče

Joži prvo paut popejva v družbi lüdski pevcov Rozmarin slovenski penzionistov na poletnom srečanju 2020. leta v Monoštri

Weiss. Mena so zatok tü gončali, depa tau je nikak taostalo, bola me za Bazara zovejo.«

-Tvoj oče je v velkoj krajini bėjo poznani, ka je tašne cukre, čokolade pa napojine (napolitanke) odavo, ka ništje drüdjí nej tistoga ipa pa nej sledkar. Ka vse je delo on?

»Moj oče se je 1905. leta naraudo, že skur petdeset lejt star je bėjo, gda sam se dja naraudo. On je špila, naužice, sledkar

cukre pa tašno vse odavo po nedelaj v Števanovci pa kaulakvart na bučaj ali če so kaj meli po vasaj. Odo je na Senik, v Sakalauvce, Slovensko ves, Varaš, na Rábagyarmat, v Farkašovce pa tau furt z biciklinom. Bilau je, ka je biciklin tak napatjivo, ka ga je 8 pa 10 kilometrov pejšti tisko, ka se pelati z njim nej mogo. Töj v Števanovci pa gde je skrajaj bilau, je mati tü pelala z biciklinom blagau pa ma pomagala odavati. Na dugšo paut nej üšla, ka doma so krave bile pa drügo delo tü bilau, te je sam üšo. Depa dja, gda sam kaulak 14-15 lejt star bėjo, sam té že sigdar tü odo z njim na buče. Vtjüp sva spatjivala blago pa sva na biciklin ozar gora zvezala pa pelala pejšti. Dostafart je lagvi cajt bėjo, šator trbelo, zatok je pa vseposedik po vasaj emo mali šator pri enoj kuči, ka ga je z lesa napravvo. Té je v štednji ali v parmi bejo doladjani, gde se nej močo

téjsto ne more odati. Dja sam pa bilau, ka za 6 pa 9 forintov štölo, kak Kedvenc čokolado, če stoj éštje vardja. Dja sam téjsto brž vse zaudo, ka sam dja tak delo, steri pojep je z deklov bėjo, sam včasik nanga pravo: „Poj, pa nika deklej tjöjpi, tak ne smejš tátéjti, ka bi nika nej tjöjpo“. Pa té, če sto ali nej, je

maloga mau?

»Mi, mlajši, smo s šaule domau prišli, té krave trbelo vögnati pasti, taum smo se kaj včili. Te éštje elektrike tü nej bilau, pri posvejti na petroli smo se včili večer. Sledkar pa vse trbelo doma pomagati, sestrej tü. Ona je mlada, šestnjast lejt stara bēja, ka je že v židano fabriko

Dolejnja držina na prvom pričščavanji (obhajili) sina Jožina 1962. leta v Števanovci

mogo tjöjpati. Depa v tau deli sam nej vido, ka bi s tejm dosta pejnaz leko prislöjžo. Oče je velko volo emo za tau, depa s tejm je telko pejnaz nej prislöjžo, ka bi nas leko tadržo. Doma s kravi, z mlejkom, ka so leko kaj prislöjžili, depa bogastva nej bilau, tak leko povejm, ka bola srmastvo.«

-Držino je té zveksoma mati držala gora z domanjim gazdüvanjom?

»Nej samo mati, ka je oče doma zatok tü delo, ka je odavat odo po sobotaj pa nedelaj. Ka istina, on zato nej delo rad vanej, depa zatok malo döjn pomago. Leko povejm, ka je mati petfart telko delala. Pri nas nej bēja velka gazdija, dve krave pa ena telica, če so bėjle, dva bujcaka pa kokauši. Mašinov nika nej bilau, z rokami pa težko bilau telko pripauvati, ka bi dosta bilau. Prvin mašin odo kaulak po vesi, ka sildje mlato, méj smo z mašinom nikdar nej mlatili, telko smo nikdar nej pripauvali, zatok smo s cepami zmaliti vö. Bilau, ka smo štje vcuj mogli tjöjpati sildje za maro.«

-Kak sta vüva s sestrau Mag-dov pomagala starišom od

préjšla, štje pejšti odla delat prejk po gauštja. Dja sam pa 14 lejt star bėjo, gda sam že zazranka v petoj vöri üšo koséjt. Bilau, ka smo na veselici biléj zazranka do tretje vöre, v petoj smo pa šli koséjt. Če človek emo volo ali nej, je mogo téjti. Mati je dostavse delala, z njauv sva več koséjla kak z očom. Ona je tak kosila, ka bi go dosta moškov nej moglo vöökrauziti. Trbelo je delati dostavse. Te smo v gauštja z rokauv žagali, podéjrali, doma smo s kravi orali pa vse drügo smo s kravi delali na nji-vi, konja smo nej meli, traktorov pa éštje ranč vesi nej bilau. «
-Té si téj tistoga ipa za lagvo vzeo, ka telko trbej delati?

»Človek nej mogo za lagvo vzéti, te je lüstvo tak delalo, baugšo smo éštje nej vedli, tak je bilau nam dobro. Nej bilau leko, depa lejpo je bilau. Delo trbej poštöjvati, če človek žéjvati štjé, té nika delati tü mora. Sto ne dela, téjsti ranč ne vej, ka ka on ponöjca za téjsto, ka trbej delati.«

Klara Fodor

Fotografije: osebni arhiv J.

Kosara in Klara Fodor

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

PETEK, 18.02.2022, I. spored TVS

6:25 Kultura, Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, dokumentarni program, 10:05 Ugriznimo znanost, izobraževalni program, 10:30 TV-izložba, 10:45 Čarokuhinja pri atu: Ukrajina, izobraževalni program, 11:05 Čarokuhinja pri atu: Avstrija, izobraževalni program, 11:20 (Ne)znana poglavja slovenske zgodovine, 11:50 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:30 Raziskovalca na vozičkih, dokumentarni program, 14:35 TV-izložba, 14:50 Prisluhujemo tišini, 15:05 TV-izložba, 15:20 Mostovi – Hidak, 16:00 Otroški program, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:35 Alpe-Donava-Jadran, 18:00 Duhovni utrip, 18:15 Pujša Pepa, risanka, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20:20 Zimski pozdrav, 21:45 Na lepše, 22:20 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23:10 Kinoteka: Bežno srečanje, 0:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:10 Dnevnik, Slovenska kronika, Olimpijski dnevnik, Vreme, 2:25 Napovedujemo

PETEK, 18.02.2022, II. spored TVS

5:05 Hokej (M): Polfinale, 7:30 Smučanje prostega sloga (Ž): Smučarski kros, 8:25 Krling (M): Tekma za 3. mesto, 9:55 Biatlon (M): Skupinski start, 11:00 Hitrostno drsanje (M): 1000 m, 11:40 Smučanje prostega sloga (Ž): Snežni žleb, 12:20 Smučanje prostega sloga (M): Smučarski kros, 12:50 Umetnostno drsanje: Športni pari, kratki program, 14:10 Hokej (M): Polfinale, 16:35 Smučanje prostega sloga (Ž): Snežni žleb, 17:20 Hokej (M): Polfinale, 19:10 Biatlon (M): Skupinski start, 20:05 Umetnostno drsanje: Športni pari, kratki program, 21:20 Olimpijski dnevnik, 21:55 L.A. zaupno, 0:10 Homoterapija – prisilna spreobrnitev, dokumentarni program, 1:50 Videonoč

SOBOTA, 19.02.2022, I. spored TVS

6:15 Kultura, Odmevi, 7:00 Otroški program, 11:20 TV-izložba, 11:40 Forenziki železne dobe, film, 12:30 Ozare, 12:40 NaGlas! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:30 O živalih in ljudeh, izobraževalni program, 13:55 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej, izobraževalni program, 14:40 Prisluhujemo tišini, 15:00 Kako izdelati: Slušalke, dokumentarni program, 16:00 Rojaki, dokumentarni program, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:30 Slastne medvedje zgodbe, risanka, 17:35 Slastni medvedji recepti, risanka, 17:40 Sobotno popoldne, 18:57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20:20 EMA 2022, izbor, 22:20 River, nanizanka, 23:25 Poročila, Šport, Vreme, 23:50 Sedmi pečat: Piranje, 1:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2:10 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Olimpijski dnevnik, Vreme, 3:25 Napovedujemo

SOBOTA, 19.02.2022, II. spored TVS

3:55 Alpsko smučanje: Ekipna tekma, 6:05 Napovedujemo, 6:50 Smučarski tek (M): 50 km, 7:15 Bob (Ž), 8:00 Smučarski tek (M): 50 km, 8:50 Krling (M): Finale, 9:55 Biatlon (Ž): Skupinski start, 10:50 Smučanje prostega sloga (M): Snežni žleb, 11:30 Hitrostno drsanje: Skupinski start, 12:05 Umetnostno drsanje: Športni pari, prosti program, 15:00 Hokej (M): Tekma za 3. mesto, 16:35 Bob (Ž): Dvosed, 17:20 Alpsko smučanje: Ekipna tekma, 19:05 Mačje zgodbe, dokumentarni program, 20:05 Zelena knjiga, 22:15 Olimpijski dnevnik, 22:45 Zappa, 0:55 Koncert: Pankrti – 40 let, 2:15 Videonoč

NEDELJA, 20.02.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:30 Zimski pozdrav, 14:55 Na lepše, 15:30 Ko si odšel, film, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:30 Bacek Jon, risanka, 17:40 Nedeljsko popoldne, 18:57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Vreme, Olimpijski dnevnik, 20:20 V imenu ljudstva, nadaljevanka, 21:25 Intervju, 22:10 Poročila, Šport, Vreme, 22:35 Misha in volkovi, 00:05 Za lahko noč: Letni časi – Zima, Mate Bekavac, Nuška Drašček, jazz trio in godalni orkester (B. Manilow), 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Olimpijski dnevnik, Vreme, 1:55 Napovedujemo

NEDELJA, 20.02.2022, II. spored TVS

5:05 Hokej (M): Finale, 7:20 Napovedujemo, 7:45 Smučarski tek (Ž): 30 km, 8:15 Krling (Ž): Finale, 8:45 Smučarski tek (Ž): 30 km, 9:25 Bob (M): Štirised, 10:20 Hokej (M): Finale, 11:30 Zgodbe iz Pekinga, 12:20 Olimpijski mehurček, 13:00 Zimske olimpijske igre Peking 2022: zaključna slovesnost, 15:15 Umetnostno drsanje: Revija, 17:00 Hokej (M): Finale, 18:50 Pasje zgodbe, dokumentarni program, 19:50 Žrebanje Lota, 20:00 Avstralija v barvah: Izpostava imperija, dokumentarni program, 20:55 Pankovska poezija Patti Smith, 21:55 Olimpijski dnevnik, 22:25 Nedeljsko popoldne, 23:45 Videonoč

PONEDELJEK, 21.02.2022, I. spored TVS

6:30 Utrip, Zrcalo tedna, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 12:05 TV-izložba, 12:20 Posebne zgodbe, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nadnarava, dokumentarni program, 14:25 TV-izložba, 14:40 S-prehodi, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:25 Podjetno naprej, 17:55 Risanka, 18:00 Šef doma, izobraževalni program, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Studio City, 22:00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22:45 Pisave, 23:25 Sozvočje svetov: Noč v Benetkah (Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije in Eva-Nina Kozmus), 23:55 Imago Sloveniae, 0:40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2:00 Napovedujemo

PONEDELJEK, 21.02.2022, II. spored TVS

6:30 Utrip, Napovedujemo, 10:20 Videotrak, 11:30 Dobro jutro, 13:40 Obzorja duha, 14:15 Intervju, 15:30 Prisluhujemo tišini, 16:00 Na lepše, 16:30 Ljudje in zemlja, 17:40 Sobotno popoldne, 18:50 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, dokumentarni program, 20:00 Po Sredozemlju s Simonom Reevesom, 21:10 Reški orel, dokumentarni program, 22:10 Podjetno naprej, 22:40 Sestrična, 23:05 100 točk, 23:25 Messi se je poškodoval, 23:55 Videonoč

TOREK, 22.02.2022, I. spored TVS

6:25 Kultura, Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:40 Vilijev planet, film, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nadnarava: Gradnja, dokumentarni program, 14:25 Duhovni utrip, 14:40 TV-izložba, 14:55 Lučka – Pitypang, 15:25 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:25 Slovenski magazin, 17:50 Tib in Tamtam, risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20:00 Kukavici, nanizanka, 20:55 Vojna v Evro-

OD 18. FEBRUARJA DO 24. FEBRUARJA

pi: Drama v Ukrajini, film, 22:00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23:00 Spomini: prof. dr. Ljubo Bavcon, 2:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3:20 Napovedujemo

TOREK, 22.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:30 Videotrak, 10:40 Dobro jutro, 12:50 Pisave: Dušan Šarotar, Milan Jesih in Boris Kolar, 13:40 Šef doma, 14:15 Tednik, 15:30 Alpe-Donava-Jadran, 16:15 Avtomobilnost, 16:50 EMA 2022, izbor, 18:50 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, 20:00 Vprašanje konoplje, film, 21:00 Usekanka, film, 22:55 NaGlas! 23:15 Mehanizem zločina, 0:20 Videonoč

SREDA, 23.02.2022, I. spored TVS

6:25 Kultura, Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:35 Zdravilna voda, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nadnarava: Premikanje, dokumentarni program, 14:20 Osmi dan, 15:00 Mostovi – Hidak, 15:30 Rojaki, dokumentarni program, 15:55 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:25 Kdo se boji slovenščine? 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Šef doma, izobraževalni program, 18:25 Vem! kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20:05 Film tedna: Papicha, 22:00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22:45 Profil, 23:35 Kdo se boji slovenščine? 0:10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1:30 Napovedujemo

SREDA, 23.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:45 Videotrak, 10:40 Lučka – Pitypang, 11:30 Dobro jutro, 13:40 Šef doma, izobraževalni program, 14:15 Studio City, 15:30 Slovenski magazin, 16:10 Veliki koncert Orkestra Mandolina Ljubljana z gosti, 17:30 Nedeljsko popoldne, 18:45 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, dokumentarni program, 19:50 Žrebanje Lota, 20:00 Moj klasični hit: Robert Friškovec, 20:05 Pianistove tipke, 20:50 Neboa: Veseli četrtek, 22:10 Dokumentarna oddaja, 23:15 Videonoč

ČETRTEK, 24.02.2022, I. spored TVS

6:25 Kultura, Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:40 100 kilogramov do zvezd, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nadnarava: Odpornost, dokumentarni program, 14:20 TV-izložba, 14:35 Slovenski utrinki, 15:00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, 15:40 Otroški program, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:25 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! kviz, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Raj – neukročeni planet: Luangwa – smaragdna dolina, dokumentarni program, 22:00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22:45 Osmi dan, 23:25 Reški orel, 0:30 Ugriznimo znanost, 0:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2:15 Napovedujemo

ČETRTEK, 24.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:50 Videotrak, 12:00 Dobro jutro, 14:10 Kdo se boji slovenščine? 14:35 Profil, 15:30 Šef doma, 16:10 Henrikova svoboda, dokumentarni program, 17:15 Zimski pozdrav, 18:50 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, dokumentarni program, 20:00 Kraljice Oranga, 21:00 Avtomobilnost, 21:30 Ambienti, 22:00 Nova evropska pesmarica – Ponovno skupaj: Portugalska, 22:05 Slovenska jazz scena: Marežijazz 2012: Big band Orkestra Slovenske vojske, 22:55 Dokumentarna oddaja, 23:55 Videonoč

FESTIVAL DOMAČEGA VINA IN POGAČ

Datum:

19. februar 2022. (sobota) od 17. ure

Prijava:

**domače vino: 1000 Ft
pogače (sirove): 500 Ft**

Lokacija:

SLOVENSKA VZORČNA KMETIJA, GORNJI SENIK

Za dobro počutje bo poskrbel ansambel „ŠTO MA ČAS“.

Večerja: bograč.

Cena večerje je 1000 Ft.

Za prijavitelje vin in pogač je večerja brezplačna

Več informacij: +36306405478 / +36306023336

Prisrčno vabljeni!

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo
Prekmurja, Prlekije in Porabja
razpisujeta nagradni literarni natečaj
za pripadnike slovenske narodne skupnosti na
Madžarskem

Porabske litere 2022.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, proza ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj rejči« – porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2022 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. andreakovacs967gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.

Slavnostna razglasitev rezultatov natečaja in podelitev nagrad bo v mesecu decembru 2022 v Slovenskem domu v Monoštru.

ŠTIPENDIST GIMNAZIJE SV. GOTARDA

»Z veseljem vas seznanjam, da je Urad predsednika vlade že leta 2011 ustanovil narodnostno štipendijo, ki jo je leta 2021 prejel tudi dijak iz Monoštra,« je povedal na Prešernovi proslavi državni podsekretar Zoltán Fürjes in podelil štipendijo Áronu Jakabu Soósu, ki trenutno obiskuje monoštrsko gimnazijo Sv. Gotarda. S slovenščino se je spoznal na DOŠ Števanovci. Dobre rezultate je dosegel na tekmovanjih iz slovenščine in informatike.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB